

Tartalom :

Az ország gazdasági helyzetében agrárkrízis sötétlik

Barangolás a bukovinai csángó magyarok földjén . . .

Furfangosak a bukaresti potyavendégek

Dresszirozott kutyával, penészes rézpénzzel és más ravasz fogásokkal operálnak a csalók — A legújabb veszedelmes szélhámos trükk: a megjelölt ezerlejes bankjegy.

Elmult a pánik

— visszavonultak a rémhireket terjesztő temesvári siber-hadak

Bukaresti legendák

a máramarosi telenyészésokról, a feketetelektű inspektorokról, egy vámőnről és egy szerencsés hatalemberről, aki vigon feketepézsgőzik Párisban

Szezonvégi levél

Vizaknáról, ahol csak a holdvilág fürdött jól a sötétség tengerében

Válóperes hölgyek:

a sors akarta így . . .

Danse macabre

— a Lufai rezsimben engedélyezett lebujokban

Tisztelegni!

Nagyvárad indítvány rokkant ügyben, amit az „illetékes hely” sürgős figyelmébe ajánlunk

Munkában a rémhirterjesztők

Rádióhírek. Közgazdaság. Film. Utazás, üdülés. Divat. Foto. Sport. Kosmetika. Mosolyország stb., stb.

Női és leányka nyári ruhaujdonságok megérkeztek IULIU PLESZ GYULA

céghez Arad,

a színház hátsó bejáratával szemben. A CONSUM hitelkönyvecskéjével vásárolható nálam **6 havi részletre.**

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

HARISNYA kötött szövött és rövidáru-üzletemét
Str. Eminescu elejére a Fehér Keresztépületébe helyeztem át. **Bogyó A.**

Bármilyen vasuti jegy és bármilyen vizum **legelőnyösebb**
A VAGONS-LITS-COOK
Utazási Világvállalat hivatalos menetjegyirodájában a Minorita-palotában.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az Erdélyi Élet kizárólagos romániai elárúsítója a „PALLAS” Lapterjesztő Vállalat CLUJ.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egész évre . . . 600 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6. d.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei.
Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féoldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerk. és kiadóhiv.: ARAD, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2. - Tel. 520.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Az ország gazdasági helyzetében agrárkrízis sötétlik

Kevésbé fejelemzett lapokban néha olvasható, hogy egy-egy városban a tanítók, a nyugdíjasok stb. elkésve kapták fizetésüket. Aki ezek szerint, vagy a jegybankban le-

folyt feltűnően gyorspergésű személyi változások szerint ítélné meg az ország gazdasági helyzetét, nem a lényegre mutatna. Az első tünet inkább csak szervezeti elégtelenségekre vezethető vissza, a másik tényleg csak személyi jelentőségű. A jegybank vezető

állása ugyanis politikum. Nem a bank kormányzója, hanem az alelnök a szakértő, vezető. A válság komolyan felütődő tünetei kétszeresek:

a költségvetésben és a pénzforgalom általános megsűkülésében

mutatkozik.

A régi, háboru előtti Románia összehasonlíthatatlanul kisebb számokkal dolgozott, mint a mai, amely nemcsak megnagyobbodott kiadásaival, hanem egy sor más deficités tétellel is megnehezült. Így a vasut terén régen Bukovina deficitje is kiegyenlítődött Ausztria nagy forgalmában, de a mai forgalom ilyen kiegyenlítődésre képtelen. És ami a vas-

Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA

utakra áll, az érvényesül az állami üzemek egész soránál. Ehhez járul

adózási fegyelmezettség nagyfoku hiánya,

ami úgy a kiszabásnál, mint a fizetésnél érvényesül. A nyilvános elszámolású vállalatok kivételével alig éri el valahol is lényeges mértékben az adókivetés az adóalanyat. Ma pedig már hiába is érné el, mert az adóalanyok nagy sora a válságban legyengült.

Nálunk sötétedik legerősebben az agrárválság nehéz gondja.

A nagybirtok következetes széttörésével ennek adóterhe az új kisbirtokosságra háramlott. Ez azonban kellő tőke nélkül csak a legexpansívabb módon dolgozik és így a mai árak mellett, kicsi hozadékkal megszűnt solvens adóalanynak lenni és prémiumigényével az államgazdaság létérdekévé vált. Ez áll nagyban a petróleumüzemre is. A Mezopotámiában megnyitott források, a petróleumár világszerte történt leromlása a petróleumból adózók sorát lényegesen megritkította. És ehhez járul az adójövedelmek azon részének visszafejlődése is, melyeket az állam a kereskedelemből húzott. Itt átnyulik a pénzválság a költségvetési problémába.

Az ország pénzforgalmi tömbje, aranyba átszámítva és dacára mai 18 millió lakosának, nem nagyobb, vagy alig valamivel nagyobb a háboru előtt ország pénzanyagánál. A háboru előtt Románia aranyban 600 millió költségvetés és ugyanannyi bankjegyforgalom mellett évente mégis körülbelül 300 milliót hozott be idegenből, részben államkölcsönökből, részben osztrák, magyar, német és francia beruházások formájában. Ma nemcsak ezek maradtak el, de Románia békeszervezetére hárul Erdély és a Bánát, melyet előbb Budapest elimentált, hárul Besszarábia, melyet előbb Odessza finanszírozott, hárul Bukovina, melyet Bécs ellátott és Dobrudzsa, ahol régen orosz és osztrák pénz dolgozott — Bulgárián keresztül. Ehhez járul, hogy a leu- valutára nehezedett, — elkésve — a Besszariába, spekulációval is halmozott, Kerenszky-rubel átváltása, Bukovinában, Bánátban és Erdélyben pedig az inflációban elértéktelenedett osztrák és magyar koronáé.

Több mint kétmilliárd leut tett ez a beváltási tétel.

Ennek és a megnövekedett forgalmi és adminisztrációs igények hatása alatt a leu így háromszoros infláción is ment keresztül, úgy, hogy későbbi stabilizálása egyszerre lefojtotta az üzemtökre szoruló üzleti, ipari és mezőgazdasági életet. Az eredmény nem maradhatott el: Az üzemi életbe kihelyezett tőkék, miután ezek az üzemek megmerevedtek, nagyrészen befagytak. A pénzintézetek egyike-másika leállni kényszerült. A kormány vezetése alatt létesített bank-

szindikátus hivatása, hogy a vezető intézetek tőkekészleteinek összevonásával egy rezervoirt teremtsenek, honnan ezeket az elepedő, vagy kiszáradó pénzforrásokat esetről-esetre táplálhassák, felfrissíthessék.

Emellett a jegybank egyezményt létesített a Nemzetközi Fizetési Bankkal Bazelben, amelyben vállalta a feladatot, hogy az aratási jövedelmek befolyásáig átmeneti segítséget nyújt a román központi intézeteknek. A birodalom mindkét oldalról, főleg a német kereskedelmi szerződésre irányul, amely a román állat- és gabona kivitelnek korlátlan mennyiségű kedvezményes elbánást biztosít. Ezt a szerződést kiegészíti a Magyarországgal kötött szerződés, amely szabad átvitelt nyit Romániának a főcikkei részére, így Németország felé és a ratifikáció bevétele nélkül bármely részről azonnal hatályba léptethető. Hogy ez a lehetőség állja-e majd a valóság és különösen a világválság nehéz próbáját, más kérdés. Mindenesetre a jegyintézet devizapozíciói erősen ebbe a reménybe kapcsolódnak. A világpiac kölcsönök felvételére ma alkalmatlanná vált. Egyelőre tehát a pénzszűke is felmerekvítette a nehéz kérdést. Gyengébb fedezetű bankjegyszaporítás vagy a forgalom és üzenői élet további lefojtása. Ezen az évi jó aratás sem változtat.

De akkor hogy szanálódják a budget?

Barangolás

a bukovinai csángó magyarok földjén...

Magyar szigetek a román néptengerben

Istensegits, (Bukovina.) Ma elég gyakran és nem is igazságtalanul hangoztatott állítás, hogy a világ egyik legszét-szórtaabb nemzete a magyar, hiszen угyszólván *alig csak a fele élhet önálló állami életet*. A többi részben csak utód államokban tengődik, vagy pedig szétszórtan Európában és a világ különböző részein robotol. Amerikában, a bányák gyilkos levegőjében, vagy pedig Afrikában, ahol a Szahara sárga homokján nem egy elsodródott magyar idegenlégionista vére áztatta. *Magyarok, magyarok mindenütt...* Igen kevesen tudnak például arról, hogy Bukarest, bármilyen furcsán hangzik is, *egyike a „legmagyarabb“ városnak*, amennyiben mintegy százezer magyar lakósa van.

Hát még mikor hallanak mifelénk a bukovinai, vagy a moldovai magyarok életéről. Pedig Moldovában, Románia kellős közepén igen sok magyar él már évszázadok óta és Bukovinában, a román és német falvak között csángó magyar falvak templomainak keresztjei emelkednek az ég felé és magyarul hangzik az imádság.

Mostanában különben feltűnő nagy érdeklődés van Er-

dély-szerte a bukovinai és moldovai magyarok iránt. A közeljövőben jelenik meg egy igen érdekes könyv, amely hatvannégy teljesen új csángó magyar dalt tartalmaz

Ezeket a dalokat Domokos Pál Péter faluról falura járva írta össze.

Domokos Pál Péter fiatal tanár, Budapesten szerezte meg néhány évvel ezelőtt a diplomáját, aztán visszajött Erdélybe, hogy ott használjon magyar véreinek. Alkalmunk volt Domokos Pál Péterrel beszélni. A fiatal tanár egész Erdélyben nevezetes ember, akit valóságos új Körösi Csoma Sándor néven emlegetnek, érdekes felvilágosítást adott a kérdéseimre.

— A moldovai magyarokat, — mondja Domokos — összeszokták cserélni a Bukovinában élő magyarokkal. Mind a kettőt „csángó“ elnevezéssel foglalják össze. Pedig nem egészen így van a dolog. A Moldovában élő magyarság gyökerei ugyanis néhány száz évvel ezelőttre nyulnak vissza. Az első magyar telepeket még

második Endre magyar király veterán katonái alakították meg.

Később aztán nőttön nőtt a magyar telepések száma. Magyarországon a törökuralom dult, Erdélyben a fejedelmek alatt szintén elég zavaros idők jártak és székelyek közül igen sokan mentek át vagyunkjukkal Moldovába, mert biztonságosabbnak vélték ott az életet. Megtelepedtek. A tulajdonképpeni csángók a bukovinaiak. Ők csak százötven éve vándoroltak ki.

— Ma körülbelül

százezer magyar él Moldovában

világosított fel Domokos. A legtöbben a Szereth völgyében, Bacau megyében élnek, tizenkét községben.

Isten csodája, hogy megőrizték a nyelvüket.

De milyen magyar nyelv ez! Keverve magyar és román szavakkal, átveszik és alkalmazzák az idegen nyelv törvényeit. Csak az őseredeti népdalokban él kristálytisztán az ősi magyar nyelv. Ilyet hatvannégyet irtam össze... Panaszkodnak szegények, hogy nincs, aki törődjék velük. Legutoljára 1914-ben közvetlen a világháború előtt járt kint nálunk néhány magyar katolikus pap, akik ott

missziót tartottak a moldovai magyar falvakban.

Azóta senki. Pedig bizony hasznos munka volna a napról-napra megfogyatkozó magyarságnak megmenteni ezt a sokezer magyar lelket...

Domokos Pál Péter szavai csendülnek meg fülemben, amint a szekér a kis bukovinai falu felé dökög. Napsugaras délután. A hátunk megett a Kárpátok hegylánca, a feketélő Máramaros havasok. Előttünk pedig a völgykatlanban kibonlakozik a magyar falu képe. Hamarjába bizony azt hinné az

ember, hogy otthon van. Ugyanazok a tiszta takaros házak. zsup- vagy zszindelytetővel. Az ablakokban piros muskátli virít.

A falu végén leszálok. Férfi jön velem szemben. Napbarnított magyaros arc. Széles karimájú szalmakalap. A derekán tüsző, inge kieresztve. Ez az öltözködési mód bizony a körülöttünk levő román tenger hatása. De a beszéde tisztán, magyarul zeng, hogy ráköszöntök.

— Adjon Isten az urnak — feleli. — Plébános urat tetszik kereszni?

Az első pillanatra kicsit meglepődöm, de aztán hamar eszembe jut a csángó beszéd különös sajtásága. Nem mondanak „s“ betűt, hanem csak „sz“-et. Az előbbi egyszerűen nem bírják kiejteni. Furcsa, de meglehet szokni. Még azok a csángók is, akik teljesen elrománosodnak, az új nyelvükben is megőrzik ezt a sajtáságot és a román szavakat is „s“ nélkül, mindenütt „sz“ betűvel mondják ki.

A plébános Elekes Dénes. Székelyföldről került ide. Lelkes, agilis ember.

— Tessék csak velem jönni — mondja körüljárunk a faluban.

Közben elmondja a bukovinai csángófalvak történetét. 1764-ben történt, hogy a Csikmegyében lévő székelyeket katonáskodásra akarták kényszeríteni, ezek azonban

lemondottak a kiváltságukról.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A Mádéfalván gyűlésező székelyeket a császári katonaság megtámadta és szétverte. Sokan haltak meg. A székelyek egyrésze erre megrémülve Bukovinába futott, ahol 1777-ben Hatodik András gróf telepítette le őket öt faluban. A Szucsava völgyében terült el Andrásfalva, Hadikfalva, Istensegits, Józseffalva, Fogadjisten.

— Ez a falu első gazdája, Tóth András, figyelmeztetett a plébános, mikor beléptünk az egyik portán. A románosan öltözködött háziasszony kezét csókol a papnak. A gazda szállas, ölmagas férfi, hátul foglalatoskodik az udvaron. A vendégek jövetelének hírére körülrajoz minket a famili. Kis

Vezérképviselőt és
biz. lerakat:

Hirschmann

ARAD,
Str. Gheorghe
Lazar No. 17.

piroslajbis csángó fiucskák. meg két leányka. Eléjük tesznek harapnivaló kalácsot.

— Ez az ur Erdélyből jött — mutat be a plébános.

— Erdélyből — villant meg a gazda szeme — az meszsze van, nagyon messze... Hát tudnak ott rólunk, hogy mi isz vagyunk itt magyarok...

Kérdezgetnek erről-arról. Felelek. Áhítatosan figyelnek a szavaimra. Közben a csángó gazda megjegyzi:

— A nagyságos urat hogyan primilték el ide?

Hát ez a csángó beszéd. Románnal kevert magyar nyelv.

Tovább beszélgettünk. Lassankint az alkonyat fátyolozza le szürkén a kis gerendás csángó szobát. Estharangszó hallatszik lágyan.

— Az Úr Angyala...

Imádkozunk mind. Magyarul. Messze bent, Románia szívében...

Furfangosak a bukaresti potyavendégek

Dresszirozott kutyával, penészes rézpénzzel és más ravasz fogásokkal operálnak a csalók — A legujabb veszedelmes szélhámos trükk: megjelölt ezerlejes bankjegy

Az „Erdélyi Élet“ bukaresti tudósítójától

A prefektura intellektuális osztályára, ahol a csalók és a szélhámosok ügyével foglalkoznak, mostanában egyre több panasz érkezik ismeretlen tettesek ellen, akik

ravasz fogásokkal becsapják a főpincéereket.

Ezek a csalók körmönfönt módon viszik keresztül, hogy ne kelljen kifizetniök a számlájukat és

ingyen egyenek-igyanak.

A szélhámos fogásoknak valósággal burleszkbe illő fajtáival folytatnak hadjáratot a kávéházak és vendéglők ellen a furfangos potyavendégek.

A számuk egyre szaporodik és már valóságos veszedelmet jelentenek a derék „főurak számára.

Az elvesztett briliáns és az ezerlejes jutalom

Az egyik legfurcsább szélhámossgót a Continental étteremben követték el. A minap beállított egy vendég és bőséges ebédet fogyasztott. Jómegjelenésű, elegánsan öltözött férfi volt. Ebéd közben a pincérek észrevették, hogy lehajol és valamit keres a padlón. Udvariasan odasiettek és megkérdezték, hogy mi esett le.

A vendég ijedten mondotta:

— Kiesett a gyűrűmből egy briliáns kő. Értékes darab, megér vagy huszezer lejt. Nosza, megindult a keresés.

A főpincértől a borfiuig mindenki a padlóra térdepelt,

hiába volt azonban a nagy igyekezet, az elvesztett briliáns-
kő csak nem került meg.

A vendég közben idegesen nézegette az óráját és vé-
gül bosszusan mondotta:

— Hiába, nekem már mennem kell, nem várhatok
amíg megtalálják. Kérem, főur,

*kétezer lej jutalmat adok annak, aki megtalálja
a briliánst.*

Ha előkerül, tegyék el, estére eljövök és a megtaláló meg-
kapja a kétezer lejt.

Ezzel fizetett és távozott.

Dél alatt, a nagy forgalom miatt, nem tudták még az
egész helyiséget átkutatni és a főpincér kiadta a rendeletet,
hogy ha valamennyi vendég eltávozott, az egész személyzet
kutasson a briliáns után.

Közben újabb vendég érkezett, leült és ebédet rendelt.
Evelt-ivott és egyszerre csak, amikor éppen mellette állt a
főpincér, hirtelen

lehajolt a földre és felvett egy csillogó követ.

A főpincér szeme felvillant.

— Nem egy briliánskövet tetszett találni?

— De igen, — hangzott a felelet.

A főur udvariasan, de határozott hangon mondotta:

— Kérem ezt a követ az előbb vesztette el egy ur,
estére visszajön érte. Sziveskedjék a briliánst átadni.

A vendég egy kissé akadémikuskodott:

— Amint látom, ez egy drága holmi. Nem adom vissza
Önök. Tessék megmondani ki vesztette el, legalább jutalmat
is kapok tőle.

A főpincér agyán átvillant egy gondolat: talán meg le-
hetne osztani a jutalmat. Ószintén megmondotta miről van
szó. A vendég beleegyezett, átvette az ezer lejt, fizetett, az-
után elsietett.

A főpincér selyempapirba csomagolta és tárcája mé-
lyére rejtette a drágakövet. Nagyon örült a dolognak. Meg-
mentette a vendéglő becsületét, hiszen előkerült a drágakő,
a megtalálónak ezer lejt adott, ő kettőt kap, tehát a tiszta
nyereség ezer lejt.

Eljött az este, de a briliáns tulajdonosa csak nem je-
lentkezett. Nem jött másnap, de a harmadikon sem. A fő-
pincér nem tudta, mitévő legyen. Nyugtalanította, idegesítet-
te, hogy egy kétezer lejes piciny követ tartogat magánál.
Most már sajnálta, hogy nem írta fel a tulajdonos nevét és
a lakását.

Közben megmutatta a követ egy ismerős ékszerésznek
és megkérdezte, mennyit ér.

Az ékszerész mosolygott:

— *Mennyit ér? Semmit. Hiszen csak üvegtánzal.*

A főpincér körül forgott a világ: most már látta, mi
történt.

*két szélhámos ügyes összejátekkel ezer lelt szer-
zett tőle*

és cserébe hagytak érte egy apró üvegdarabot.

A kutyásemler potyavacsorái

Még ennél is körmönfontabb módon vacsorázgatott he-
teken át ingyen egy szélhámos néhány előkelő vendéglőben.

Ez a szélhámos — akit el is fogtak — egy elzüllött
tisztviselő. Kis hónapos szobában lakott a
külvárosban. Innen rándult be naponként po-
tyavacsorára. A potyavacsorákat kutyája se-
gítségével szerezte meg.

Beállított az éttermekbe, leült, megva-
csorázott és mindig egy-egy üveg bort ivott.
A legfinomabb ételeket, a legdrágább italokat
választotta ki.

Mikor a vacsora végefelé járt, felkelt
az asztaltól és odaintette a főpincért:

— Egy pillanatra átmegyek a szomszéd házba. A ku-
tyát nem akarom magammal vinni, itt hagyom, kérem vi-
gyázzanak rá, amíg vissza jövök.

A pincér átvette a kutyát és mint a vendég „hozzátar-
tozójára“, gondosan vigyázott rá.

A kutya üldögélt, a főpincér várakozott, de a vendég
nem érkezett meg. Egy, két óra, még mindig nem jött. A
kutya ott hunyorgatott az asztal lábánál és mintha csak gu-
nyosan pislogott volna.

Még néhány perc telt el és a főpincér rémülten vette
észre, hogy

*a négylábu zálog észrevétlenül kisomfordált az
ajtón*

és elszökött.

Nagyon megijedt, röstelte a dolgot, nem is tudta mit
mondjon a vendégnek, ha visszajön és keresi a kutyáját.

Kár volt azonban a fejtörésért, mert

*a vendég többé nem tért vissza és nem kereste a
kutyáját.*

Természetesen a vacsoraszámla is

kifizetetlen

maradt.

A főpincérek, amikor találkoznak, elmesélik egymásnak
a napi eseményeket. Ez a főpincér is elmondta barátainak,
hogyan járt a kutyásemlerrel. Ekkor derült ki azután, hogy
nem csak tőle szökött meg a kutya, hanem egész más sereg
vendéglőben járt már a kutyásemler.

A becsapott főpincérek ezután már jobban figyeltek
és legközelebb, mikor újra megjelent, rendőrnek adták át.

A potyavacsoráknak vége szakadt, a betanított kutya
mehetett más „állás“ után nézni, mert a gazdája a fogházba
került.

Penészes egy lejes a haboskávé mélyén

A kávéházaknak is akadt egy réme, aki megszámlálhatatlan haboskávét fogyasztott — ingyen és a főpincéreknek kénytelen-kelletlen, még örülni is kellett, hogy a potyavendég nem bántotta őket.

Ez a szélhámos sorra járta a kávéházakat, később a kávéméréseket, tejsarnokokat és kifőzéseket, sőt a cukrászdákba is ellátogatott.

Mindenütt haboskávét kért. Hozzáfogott a kávéhoz, de amikor már csak a pohár alján volt egy kis kávé, öklével rácsapott az asztalra és bősziúlten kiabálta:

— Pincér, pincér, azonnal jöjjön ide, mi van ebben a kávéban?!

A pincérek rémúlten siettek hozzá és ő méltatlankodva mutatta, hogy a pohár fenekén, a kávé alján egy penészes zöld egy lejes van.

A pincérek bocsánatot kértek és felajánlották, hogy másik kávéát hoznak. A méltatlankodó vendéget ezzel az udvariassággal nem lehetett lefegyverezni,

még inkább nekiböszúlt, lármázott, kiabált.

A helyzet kinos volt. Szerették volna, ha minél előbb elmegy, nehogy a veszekedést, a lárna okát a többi vendégek is megtudják.

Ezért boldogok voltak, amikor a vendég

dühösen fejébe csapta a kalapját

és nagy méltatlankodva, dérrrel-durrall eltávozott.

Csak a penészes egy lejest hagyta emlékül.

Ilyen penészes pénz pedig pár tucatnyi pincértáskába került emlékül, néhány hét leforgása alatt.

Ez a szélhámos még idejekorán abba hagyta működését és mire a főpincérek között elterjedt a hire, többé nem jelentkezett.

Lehet, hogy azóta más fogással dolgozik.

A megjelölt bankó

A minap óvadéksikkasztás és csalás miatt tartóztattak le a rendőrségen egy rovottmultu ügynököt, akinek a bűnlistáján, a többi között, egy ravasz kávéházi csalás is szerepelt.

Ezt a csalást egy társa segítségével követte el.

Az ügynök tintafoltot csöppentett egy ezer lejes bankjegyre és ezzel elment egy étterembe. Vacsorázott, azután fizetett.

Közben a szomszéd asztalnál, mint ha nem ismerték volna egymást, ott ült a társa és szintén vacsorázott. Az ügynök távozása után pár perc múlva a társa is hívta a főpincért azzal, hogy fizetni akar. Ötszáz

lejes bankjegyet adott át. A főpincér tárcájába tette a bankkót, azután visszaadta a megfelelő aprópénzt. A vendég azonban méltatlankodva mondta:

— De kérem, én ezer lejt adtam!

— Kérem szépen, bocsánat, de csak ötszáz lejest tettett adni...

A vendéget azonban nem lehetett meggyőzni.

— Nem hagyom magam becsapni, micsoda eljárás ez, hogy kifosszák az embereket. Azonnal küldje ide a főnököt. A főnök ijedten sietett oda és a vendég elpanaszolta baját.

— Most jut eszembe, hogy könnyen meg lehet állapítani, hogy mit adtam? Határozottan emlékszem rá, hogy az ezer lejes egyik oldalán, a jobb sarokban tintafolt van.

A főpincér elővette tárcáját, belenyult abba a rekeszbe, ahol az ezreket őrzi, kirakta az asztalra a pénzt és nyitva maradt a szája a csodálkozástól és meglepetéstől, amikor

valóban előkerült egy tintapecsétes ezer lejes.

Most már a főnök is a vendég pártjára állt és erélyesen rászólt a főpincérre, hogy azonnal adjon vissza az ezresből, máskor pedig jobban vigyázzon, hogy ne kellemetlenkedjen a vendégeknek és ne gyanusítsa meg őket.

A főúr fogcsikorgatva számolta le a pénzt, de kénytelen volt sűrű hajlongások közepette bocsánatot kérni a meggyanusított vendégtől,

aki azonban nagykegyesen megbocsátott neki, sőt husz lej borraivalót adott.

A szomszédos uccában pedig ott várakozott az ügynök és ketten szépen megosztzkodtak a keresett pénzen.

Igy folyik a potyavendégek hadjárata a bukaresti kávéházak és vendéglők ellen.

A derék, robotoló főuraknak ugyancsak vigyázni kell.

—ó—l.

Elmult a pánik

— visszavonultak a rémhireket terjesztő temesvári siber-hadak.

Az „Erdélyi Élet“ temesvári tudósítójától.

Egy igen kiváló közgazdasági előkelőség, aki a legnagyobb optimista volt az elmult pénzügyi válság során s a legijedtebb napokban is a legnagyobb bizalommal nézett a jövőbe, a következőket mondta nekem egy alkalommal:

— Én csak annak örülök, hogy ez az egész válság éppen a legravaszabbakat csapta fejbe. Azok, akik ideoda szöktették a vagyoniukat, hol ebbe, hol abba a

bankba dugták, hol papírba, hol aranyba, hol dollárba, hol fontba s mindig fölényesen lemosolyogták a bizakodókat, azok most itt állnak tanácstalanul,

hiába ravaszkodtak, utolérte őket a nemezis.

Egy jóbarátom jött hozzám tegnap. Ez az ur nemrég jött haza külföldről. Jól keresett és ő is ravaszkodott,

a pénze egy részét svájci frankban helyezte el a „Banque de Genève“-ben, a másik részét fixkamatozásu papiroknak a Danat-bankban.

Akkor ajánlottam neki, hogy hagyja pénzét egy itteni bankban, nevetett s a kedvemért ötszázezer leit tett itt Temesváron egy takarékbába. És mi lett az eredmény? A Banque de Genève megbukott s jó lesz, ha a vagyona harmincöt százalékát visszakapja a barátom valamikor decemberben. A Danat-bankot megmentették ugyan, de azok a fix kamatozásu német papiroknak ma régi értékükhöz mérten éppen egyharmad értékre estek. Itt a jó öreg lei, a temesvári takarékbetét, most ebből éldegél a barátom. És ugyanakkor, látja, itt akadnak emberek, akik bizalmatlanok a lejjel szemben.

Ma már lehet beszélni arról, milyen hihetetlen gyorsan csatasorba állt ugyszolván a válság első napján az a levitézlett siber-had, amely az infláció halála óta tétlenségre volt kárhozotva

Ez a népség a budapesti és berlini bankzárlat első napján hallatlan lendülettel és raffináltsággal kezdett dolgozni, a régi kollégák egymásra találtak s az első huszonnégy órában már volt titkos valutabörze, zug-árfolyam, sibilás és természetesen kitünő jövedelemmel is.

Rég levitézlett kisbankárok egyszerre csak megint hatalmas összeggel kezdtek diszponálni, Románia és Magyarország között feltűnően megnövekedett az utasforgalom.

Nevezük rövidesen sibernek a valutacsempész. Zavarosban halászó, ravasz gazembert, ki egy bajbajutott ország pénzével vakmerően manővrozik. Hogy dolgozik egy ilyen siber? Mindenekelőtt is pénzt szerez, ami természetesen sikerül neki, mert

a magas haszon reményében megmozdulnak a titkos tőkék ugyanakkor, mikor a nagybankok a legszigorubban járnak el legrégibb ügyfeleikkel szemben is.

A siber tehát szerzett pénzt s jár-kei, sug-bug, tárgyal jobbra-balra s ahol csak megfordul, pánikot teremt. Mindenkiel szóbaáll, pincérek, portások, borbélyok huszonnégy óra alatt továbbítják vészhireit, de a rendes emberek is felülnek neki, mikor a fülükhöz hajol s reszketve rebegi:

— A dollár ma már kétszáz.

Mondani sem kell talán, hogy ez az árfolyam hazugság, de ez a hazugság kell ahhoz, hogy az embereket menekülésre készítse a pénzüktől.

A siber pánikot kelt.

Olyanok, akik ezelőtt egy hónappal még a reggeli kávéjukat sem tudták megfizetni, ma már megint nagyhangon beszélnek csak azért, mert rideg számitással, lelkiismeretlenül ki tudták aknázni a pillanatok kínálkozó konjunkturáját, az emberek ostobaságát és kishitűségét saját önző hasznukra.

— **Orvosi kinevezés.** Dr. Haber József ismert szülész-nőorvost, a közegészségügyi minisztérium az aradi bábaképező szülészeti-nőgyógyászati klinika orvosává nevezte ki.

**Izléses, olcsó NYOMTATVÁNYOK
és RUGGYANTA-BÉLYEGZŐK**

LOVROV & Co. NYOMDÁBAN
készülnek Aradon, a városházzal szemben

Bukaresti legendák

amármarosi leketeszesezekről, a fekete lelkü inspektorokról, egy naiv vámlőnőről és egy szerencsés liatalemberről, aki vígan fekete pezsgőzik Párisban

Az Erdélyi Élet bukaresti tudósítójától

A szent pénzhez vezető egyik görbe ut, a fekete családok ügye, szerfölött izgatja a főváros népét is. Suttogó beszédek szűrődnek át a miniszterium falain, egyhangu nyilatkozatok hangzanak el a kávéházi asztalok mellett, pletyka kél, pletyka száll. Valódi és álinspektorok „beavatott forrásból” nyert információi mesékké ferdülnek el a sokat beszélő nép száján. Itt közlünk néhányat ezekből a bukaresti legendákból:

1. A fekete emberek

Mármarosziget és Orsova között, Erdélyben és Bánátban egy különös nép lakik. Fekete kaftánban járnak, kis fekete sapkával fejükön, kezükön spárgával összekötött akatáska, amelyben piszkos iratok, könyveken kívül imaszijaikat is magukkal hordják. Ezek az emberek mindenütt látbatók, uccán, szállodában, vasuton. Vizsla szemeik egy percre sem nyugszanak, mindig kutatnak, mindenre kíváncsiak. Jelszavuk Talmudban lefektetett szent ige: *Leben und leben lassen*. Ezeknek kezében volt és van ma is Erdélyben és Bánátban az egész szeszgyártás és szesz italokkal való kereskedés kicsinyben és nagyban.

2. *Leben und leben lassen*

A Talmud híres jelszava csodálatos népszerűségre tett szert Erdélyben 1927 óta, mégpedig nemcsak a fekete emberek, hanem a román tisztviselők körében is. Életbe lépett a Garoflid törvény és megindult a feketeszesz hatalmas árja. A nagy adókülömbözet, amely a gyümölcspálinka és a gabonaszesz között fennállt és a tiszta szeszek kontingentálása, a legjövödelmezőbb üzletté tette a fekete szesz, vagyis az adózatlan gabonapálinka gyártását és forgalomba

hozatalát. Nem tudták volna azonban a családok folytonos sorozatát végrehajtani, ha nem működtek volna közre az egynéhány megvásárolható ellenőrző közegei. Itt azután alkalmazták a talmudi jelszót: *élni és élni hagyni*. A pénzügyi és rendőri közegek hamarosan átvették ezt az éltető jeligét és rendes havi fizetéseket húztak a feketésektől. Enélkül meg sem tudtak volna élni, mert az államtól csak 2000—3000 leit kaptak, azt is nehezen és elkésve, ha élni

akartak. Ott ültek a fekete folyó partján, szomjasak voltak és ittak belőle. El is tettek néhány hordóval jobb időkre.

3. Megszökik a hűnbak

Egyszer volt egy magasrangu miniszteri tisztviselő, aki mindenről tudott. Pontosan ki is tudta számítani, hogy mennyi pénze uszott el az államnak a fekete árral. Sok milliót harácsolt össze magának. Egyszer azonban kiderült minden. — Egyik inspektor, aki nyereségének 75 %-át leadta a miniszterium egy főrangu lovagjának, elárulta őt. Már — már azt lehetett hinni, hogy minden kiderül. De nem derült ki semmi, — Bukarestben soha semmi sem derül ki. A főrangu fekete lovag bűnét magára vállalta egy ifju hős, aki addig nem is ivott a fekete léből és egy szép napon megszökött Párisba. A másik itt-hon maradt. És mindent rákent az ifjura. Az türte. Pompás életet élt, duszadag ember lett és soha életében nem kell többé dolgoznia, biztos jövőt izadtak ki számára a fekete emberek, akikről a bukaresti legenda szól, akikre a fekete börtön vár. Párisban iszik a feketeések egészségére.

Ez csak egynéhány válogatott legenda, amit ott szedtünk össze a Calea Victoria környékén, ahol sokat tudnak és még többet beszélnek a fekete-szeszről.

Ezek a legendák szájról-szájra járnak s lassan itt is, ott is leültetnek egy-egy jelentéktelen fekete-embert...

Szezonvégi

levél

Vizaknáról, ahol csak a holdvilág fürdött jól a sötétség tengerében

Irtta: *Felei Bertalan*

1.

Csak nemrégén, pontosan ezelőtt egy esztendővel irtam utolsó fürdőlevelemet Vizaknáról s már is irhatom az ujat. Az ideit. Tavalyi cikkemben alaposan megmondottam véleményemet a vizaknai fürdőigazgatóságról s az egykor szépen kiépített, jókarban tartott, de az impérium változás óta elhanyagolt Vizaknafürdőről. Cikkem megjelenése után tudomást szereztem arról, hogy prűszkölt a fürdődirektor, amikor cikkemet elolvasta; arról azonban nem sikerült tudomást szereznem ezidén, hogy azok a kellemes változások, amik ebben a szezonban megleptek Vizaknafürdőn: vajjon tavalyi cikkem hatásaképpen történtek-e? Aligha.

Nem akarom tavalyi fürdőlevelem következményének betudni az idei változásokat, noha konstatálnom kellett a tényt, hogy a tavalyi cikkemben sérelmezett dolgokon próbáltak javításokat eszközölni a vizaknai fürdőn. A fürdőigazgató ugyan nem változott a tavaly óta: a fürdőn azonban történtek változások még is. A változások nem a fürdő-direktor érdeme, akiről tavaly is megirtam, hogy nem ért a dolgá-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

hoz. De honnan is értene, amikor úgy cseppent a fürdőigazgatóságba, mint a számár a sósvizbe. Azaz: maga se tudja, hogy miképpen és főleg, hogy milyen alapon.

De megint csak: nem tudom, hogy tavalyi cikkem hatására: az idei szezon kezdete előtt egynéhány hónapig Dr. Popovici orvos volt a fürdőigazgató, aki rövid igazgatói működése alatt is próbált javítani a már szégyenteljes fürdőállapotokon. A rövid idő alatt, mely a doktor-direktor rendelkezésére állott: nem sokat tehetett ugyan, de mindenestre többet produkált, mint az utóbbi tizenkét esztendő analfabéta igazgatói együttvéve. Mellesleg megjegyezze: Nem volt nehéz többet tennie, mert elődei semmit se tettek. Ez azonban természetesen nem jelenti azt, hogy működése nem érdemel dicséretet.

2.

Dr. Popovici a következőket produkálta: új kerítést húzatott a fürdőtelep körül s olajjal festette be a kerítést. Éppen ideje volt. Méginkább ideje volt, hogy a roskadozó és rozoga kabinokat kijavíttatta s lefestette azokat is. Három nyelvű prospektusokat nyomtatott: román-magyar-német nyelven s szétküldötte azokat. Még magyarországra is küldött. Ezt pedig azért hangsúlyozom, mert Dr. Popoviciu előde és utóda, a jelenlegi fürdőigazgató, nemcsak hogy nem küldött szét magyarnyelvű prospektusokat, de, amint szemére is vettem tavalyi cikkemben: mégcsak nem is válaszolt magyar nyelven megírt s többnyire magyarországi érdeklődő levelekre, noha titkára magyarul is beszél és ír. Ámha megtiltják a titkárnak, akkor se nem beszél, se nem ír. A titkár ugyanis nem cselekedhetik igazgatójának intenciói s pláne szigorú parancsai ellen. Még akkor se, ha tudja is, tapasztalja is, hogy igazgatójának intenciói ellenkeznek a fürdő üzleti érdekeivel. A fürdő üzleti érdeke ugyanis, éppen úgy, mint a kereskedő érdeke az, hogy minél többen minél több pénzt hozzanak és hagyjanak a fürdőnek. Minél több vendége legyen, minél több időre a fürdőnek. Hogy milyen a nemzetisége, állampolgársága, vallása a fürdővendégnek: éppen úgy nem lehet szempont, mint ahogy nem lehet szempont az, hogy kombinéban jár-e. Ola-gummit használ-e, szereti-e a görögdiannyét, vagy esetleg, hogy grand kokott-e a vendég?

Nem így a fürdővendég. Neki szempontjai vannak. Talán azért, mert kvalifikációja, vagy rátermettsége a fürdővezetéshez nincs. E szempontok egyike, hogy magyarországi vendégek maradjanak otthon, vagy menjenek a sztratosz-

---

Száraz tűzifa az eddigi **olesó áron** kapható, míg a készlet tart
Boros fa és széna volt Óvár-tér és Hajó-uca
telepén sarok. o-o TELEFON 591.

féréba, ha sósvizben akarnak fürödni. Igaz, hogy a sztratoszférában nem fedezett fel Piccard professzor sósmédencéket: ez azonban a sófürdőre vágó magyarországi peknye. A fürdőigazgató ezzel nem törődik s ezért nem csinál reklámot Magyarországon Vizaknának, sőt azoknak se válaszolt, akik reklám nélkül is érdeklődtek, ha magyar állampolgárok voltak, vagy ha magyarul írott levélben járultak a fürdődirektor magas színe elé.

Ezen az üzletietlen szempontos állapoton is próbált javítani Dr. Popovici volt direktor, amikor háromnyelvű prospektust is nyomtatott s Magyarországra is küldött a fürdő-tájékoztatókból. Sajnos azonban: Dr. Popovicit magas kora elvitte az igazgatói székből s így a fürdővezetés avatatlan kezekbe került megint. Kíváncsi vagyok, hogy a következő szezonra fognak-e folytatódni azok az üdvös és hasznos munkálatok: a fürdő jókarbantartása, propagálása és felvirágoztatása érdekében, amiket Dr. Popovici megkezdett? S hogy az oktan magyarelles szempontok megszűnnek-e a békekötés tizenharmadik esztendejében végre? Legalább is üzleti szempontból.

3.

No, a következő fürdőszézonig bucsuzzunk el a kies Vizaknától, mely a fürdőigazgatóját és a szempontjait leszámítva kellemes és gyógyító fürdőhely. Bucsuzzunk és menjünk haza téli alvásba aludni és álmodni tovább. Álmodni arról, hogy kell jönnie időnek, új és emberséges szezonnak, amikor a vizaknai fürdőigazgató, a többi, az országbéli fürdődirektorokkal egyetemben, tart karokkal fognak várni és fogadni mindenkit, aki pénzéért üdülni, fürödni és gyógyulni akar. És amikor nem lesz más szempontjuk a dérek direktoroknak: csak az üzleti szempont. Kevés pénzért sok minden jót adni. Még akkor is, ha állami tulajdon is a fürdő, mint például Vizakna is. Sőt akkor csak igazán.

Válóperes hölgyek:

a sors akarta így...

Jelszavak... Mindig jelszavakkal takaródnak a gyenge emberek, ha az élet váratlan fordulatai válaszutra állítják őket. Ma egyre gyakrabban halljuk a házasságtörés és meg-gondolatlan válás igazolása-képpen a kényelmes meg-határozást:

— A sors akarta így...

Rendesen levélben intéztük el ezeket a kényes kérdéseket, — de valahogyan sok hasonló eset alapján

szükségesnek látszik, hogy általános tanulságokat vonjunk le belőlük.

Nem azokról az asszonyokról beszélünk, akik mindig készek flirtre és kalandra, akiknek amugy is vérében van a nyugtalanság, a hódítani- és tetszenivágyás. Azoknak nem is kell mások tanácsa, maguk igazolása, — mennek ugyanis a maguk útján.

Nyugodt, sok esetben boldog családi életet élvező asszonyokról van szó, akik álmukban sem gondoltak kötelességmulasztásra vagy hűtlenségre.

S mégis olyan egyformák az ilyen összeütközésben vergődő asszonyi lelkek. Mindegy, hogy ki írta alá soraitkat. Mindegy, hogy milyen stílusban, milyen szavakkal írták meg a maguk nagy problémáját. A lényeg ugyanaz:

Valaki zavartalanul élt az urával s meg volt győződve arról, hogy ez az élet szép és jó így. Megfelelt izlésének, sőt talán elképzelésének is eddig. S akkor egyszerre belépett ebbe a nyugalomba az — a strandon, korzón, kávéházban vagy lokálban, bridge vagy tánc közben — új férfi.

Az idegen megjelenése megrontotta a békés házaseletet. Szavai „új világot festettek“ az asszony elébe. Új világot, ahova most már minden erejével vágyakozik, mert úgy érzi:

eddig életével becsapta a sorsa

és mintegy próbára tette, hogy most mutassa meg azt az igazi, egyedül helyes életformát, amelyért érdemes mindent feláldoznia...

Valósággal fájdalmas olvasni az egyforma tévedéssel megirt sorokat. Hiszen egészen bizonyos, hogy emberi tragédiák rejtőznek mögöttük. Olyan esetekről beszélünk, mikor a férj jó, megértő, dolgozó ember. Az asszonyt sem nevezhetjük könnyelműnek. Ha könnyelmű volna, nem vivődnek. De az a „nagy“ érzés jött. Feltartózhatalanul és mindent elseprően.

Elképzelhetetlen, hogy a legharmonikusabb házasságokat is ne fenyegette volna valaha törés. Mégis ismerünk mindnyájan egész sereg boldog, Istennek és embereknek tetsző asszonyt, akinek soha sem volt hasonló problémája. Ó, — nem azért, mintha őket megkimélte volna hasonló kísértésektől a „sors“. Nem azért, mintha alsóbbrendűek, kevésbé szépek, kevésbé kívánatosak volnának másnál. Mint ahogyan nincs leány, akinek ne lett volna alkalma férjhez menni, ugy nincs asszony sem, aki ne találkozott volna olyan férfival, ki hajlandó lett volna életében a harmadikat, a férjhez nem hasonlítható nagyszerű udvarló szerepet eljátszani.

Milyen kevesen gondolnak arra, hogy elsősorban ártatlan női hiúság oka a hódítási kísérleteknek.

Nem az idegen lérti közeledik, — az asszony,

a tisztességesnek tartott, sőt önmagát tisztességesnek ismerő asszony vágyakozik a próbára: vajjon tud-e még tetszeni? Rendesen ez a vágy, ez a nagy, remegő kíváncsiság állítja meg az idegen férfit. Rendesen ez a vágy, ez a nagy, remegő kíváncsiság állítja az idegen férfit. Ebből származik nemcsak a közeledése, a felbátorodása, de a hamarosan bevallott

vágya is, amely ritka esetben kínál megrontott házaselele helyett ujat az asszonynak. Legtöbbször csak a már megkezdett jelszavak folytatása: „A sors akarta így...” utána a férfi azt mondja: „Ez az élethez való jog...” De azután hamarosan eljön az az idő, mikor mindent elnyer, amit akart. S akkor odább állva, kölcsön veszi az asszonytól a maga mentségét. Mélabusan elrebeci: A sors akarta így...

S az asszony visszamarad. Kifosztott lélekkel, hit nélkül és vigasztalhatatlanul. Indul tovább, új vigasztalást, új bizonyosságot keresni. Minden férfiszemet tükörnek lát. Bele kérdez: tudok-e még tetszeni? S ha hamarosan megnyugtató feleletet nem talál, teljes meghasonlás a vége, — ha talál, újabb nyugtalanság, újabb csalódás s a kegyetlen, magányos öregségig folytatódó ideg- és érzékullámzás a következmény.

Milyen különös, hogy még soha senki sem kérdezte: hogyan előzhettem volna meg ezt a lelket kettétépő katasztrófát? Pedig voltaképpen ez volna az egész kérdés megoldása. S a felet az volna:

A tisztességes, igazi asszonyt annyira körül kell vennie a megközelíthetetlen palástjának, hogy egyetlen férfi se gondolhasson kísérletezésre.

Ne legyen rideg, elutasító modoru. Miért? Lehet valaki nagyon közvetlen, szeretetreméltó,

— de nagyon hangsúlyozza ki magában folytonosan a nőt.

Soha ne érezhesse idegen férfi: ez az asszony keres valakit, aki szépségét, szellemességét méltányolja. Ha ezt nem érzi a becsületes férfi, soha nem is jut eszébe a szép tevést akinek enélkül eszébe jut? Istenem, ha ezek a szegény, Slvakult asszonyok legalább három találkozásig józanok és eárgyilagosak próbálnának maradni! Ha feltennék magukban: megvárják, amíg az idegen férfi kibeszéli magát. Mig elmondja mindazt, amit benne ujnak, egyéninek érezhetnek, szárnjat ad a fantáziájuknak, hogy elrepülhessenek. Mert hiszen

mindez rendesen szellemes csevegés, hatásos írázisok kellemes elmondása, üres szóhalmaz és százszor bevált hatásu retorikai logás.

Ha megfigyelhetnék az asszonyok, hogy a délelött nekik elmondottakat délután ugyanazzal a jelentős, tulfütött hangon elmondják egy másik társaságban egy másik szép asszonynak, — aki azonban jobban ismerve a világot, fölényes mosollyal kérdezi: hányadszor mondja ezt ma?

Ezekben az esetekben ritkán használ jó tanács. Itt már elindult a bomlási folyamat s a gyanutlan férj éppen úgy nem tarthatja vissza asszonyát, mint a családi közösséért még harcoló, vagy egyelőre még csak gyanakvó szerencsétlen. Az így felkészült asszonyt nem tarthatja vissza más,

csak önmaga. Csak a szeretet döntheti el: szabad-e, lehet-e feláldozni a meglévő csendes boldogságot bizonytalan emóciókért? De a szeretetet nem válthatják ki a legjobb akaratú idegen szavai sem. Ennek ott kell fellobbania az asszony szívében. Emlékek gyújthatják lángra és együtt elképzelt jövő reménysége táplálgatja. Ha ez a csoda megadatik, még minden megmenthető. Nem alszik ki a tüzhely, nem rendül meg az igazi élet alapja s nem lesz örökre szerencsétlen a bizó férj. Ha aztán ráadásul az asszony örökre megfojtja magában az idegen férfiakra való tetszenivágyás ördögét, új alapokat rak le egy igazabb, bolgogabb jövő alá. Nem lesz többé játéka véletlen találkozásoknak, hangulathullámzásoknak. Ha felismerte a maga eddigi életének értékét, meg is akarja azt tartani. Tudatosan védelmezi külső ostromokkal szemben. S a kényelmes kibuvó helyett új, büszke mondást választ vezéréül:

— Nem vagyok a sors játékszere. Én másképpen akartam.

Danse macabre

— a Lutai rezsimben engedélyezett lebujsokban

Homályos lámpa. Alkoholbüz. A sűrű füstben alig kivethető alakok. Zene a sarokban. Kártya. Nők. Züllött arcok, szemrehuzott kalapok. Halk sugdosás, hangos kacaj kifestett ajkáról, részeg kiabálás, tompa ének. Kezek, amelyek női melleket tapogatnak, asztal alatt összefonódó lábak. Elgyötört testű pincérlány, marcona tulajdonos. Láthatalan ajtókon eltűnő párok, trágár szavak. Szenny. Undor

Ó, nem párisi apacsok tanyája ez. nem német kikötők matrózlebuja. nem kínai ópiumbarlang, hanem aradi korcsma. Nem

is valahol a külváros szélén, hanem *itt a város szívében*. És nem is egy, hanem sok. Tíz, husz, ötven. A nyilvános házak eltörlése óta itt virul a prostitúció. A tiltott és a törvényes, a megengedett és a meg nem engedhető. Itt folyik a rabszolgavásár. itt árulják a női testet és itt ölik meg az emberi lelket. Itt csufolják meg a szerelmet és itt játszik ki a törvényt. Ezeken a helyeken dolgoztatják a kéjnököket és veszik el szennyes keresetük nagyrészét. Szabadság helyett

— JÉGELŐFIZETÉSEKET felvesz Reusz Sándor-cég jéggyára, Bul. Reg. Ferdinand 33. Telefon. 141.

— Bloch Janka szívesen válaszol a hozzáintézett kérdésekre felvilágosítással az Erdélyi Élet Foto Élet rovatában.

még becsstelenebb rabszolgaságba jutottak. Eladják őket most is, mint azelőtt. Egyik kocsmából a másikba, egyik városból a másikba. Ők pedig dolgoznak, kiszolgálják és mosogatnak, odaadják a lonnyadt testüket annak, aki kéri, de pénzt alig látnak. Azt a tulajdonosok mindenféle címen elveszik tőlük. Ha nem tetszik nekik, kidobják őket. Az uccára, melyet nekik adott egy humanusan elgondolt törvény. Jöjjenek ide a törvény alkotói és borzadjanak meg művük eredményétől! Ezt akarták! Így képzelték?

De hol vannak a törvény őrei? Hol a rendőrség? Az iparhatóság? A növédelmi intézmények? Ki szünteti meg a zugkorcsmák, szállodák és zugfürdők borzalmát? (1.)

Tisztelegni!

Nagyvárad i ndítvány rokkant ügyben, amit az „illetékes hely“ sürgős figyelmebe ajánlunk

A Kőrös hid árnyékában áll a rokkant harcos, nekitámaszkodik a falnak, hogy a fájós csonka ballábát kimélje, mert arra nem jutott muláb, csak afféle kinzó, rozsdás vasdarab. Egyik keze — a jobbik, a munkához és a vitézi fegyverhez szokott — örökre bénán csüng az oldalán, halott és haszontalan szerszám, unottan fityegő kabátujj. Apró cikkeket árul, néhány leírt a rokkant katona a feje, úgy billeg száraz nyakán, hogy azt hinnék: örökké helyesel valamit, azt mondja: igen... igen... helyes, helyes... úgy van, úgy van... Akik a korszóra mennek, vagy onnan jönnek vidáman: mozgó virágoskerthez hasonló ifju nők, acélos testü barna fiatal férfiak, megállnak előtte egy szánakozó pillantásra és adnak neki néhány leit. Tegnap estefelé, mikor olyan tündéri volt az égbolt, peckes fiatal katona ment el a rokkant katona előtt. Majd kicsattant a boldog egészséges arca, mely az utánozhatatlan barnapiros szín üdeségét lehelte. Büszkén hordozta az egyszerű katonaruhát. Egy pillanatra észrevette a rokkant harcost, megakadt rajta a szeme, végigjárt a csonka testén, groteszk mozdulattal ingó-bingó ősz fején, bámulta, mint valami idegen világból való látomást. A szegény rokkant szembenézett vele és csak egyre bólongatott, ahogyan szokta. Igen, igen... csak nézz... Én is ilyen voltam, mint te... A fiatal katona, aki az előbb olyan tartózkodó és józan érdeklődéssel nézte a rokkantat, úgy, mintha egzotikus ruhájú idegent bámult volna, egy árnyalattal halványabb lett. Nézte tovább, de most már egészen más szemmel. A jó Isten tudja, mi jutott eszébe... Azután kihuzta magát még jobban, feszes mozdulatot tett, balra vetette a fejét, mintha diszmenetben volna, keze merev, kemény, gyors, szinte ijedt mozdulattal sapkájához repült és nagy tiszteletadással ment tova, komolyan a fiatal katona. Az jutott eszünkbe — ne vegye tolakodás-

nak senki „illetékes hely“, hogyha ilyesmi eszünkbe jut — az járt a fejünkben :

*milyen szép, nemes gesztus volna, ha elrendelné
a katonák minisztere, hogy a legénység tiszte-
legjen a jelvényes rokkant előtt,*

akivel szemben nagy adósságunkat nem tudjuk eléggé törleszteni. Legalább tiszteletet adjunk neki. Az nem kerül pénzbe.

Munkában a rémhírterjesztők

Kaptuk a következő levelet: „A világszerte érezhető nehézségeket sajnós, mi sem kerülhettük ki, amint nem kerülték el azokat más, a mienknél sokkal nagyobb államok sem. Kisebb-nagyobb, gondterhes zökkenők jelentkeztek nálunk is, de mik ezek, mondjuk, a németországéhoz képest? S mégis Németország nyugodt, tántorithatatlanul bizik a bajoknak legközelebbi órákban várható orvoslásában. A mi helyzetünk sokkal könnyebb, bajaink kisebbek s ezeken a kisebb bajokon hamarább s jótékonyabban is lehet segíteni. Nincs ok a tulzott ijedelemre. Ezt tudja a kormányzat, tudja a sajtó s a józan közvélemény is. S mégis az örökké izgató elemek pánikot, zavart akarnak előidézni a vidéki lakosságban. Mint a méregterjesztő patkányok, a sötétség leple alatt vidékre szaladnak, vidéki községekben, városokban terjesztik a bacillusokat, a legvadabb híreket. Rendszerint a piacokat keresik föl, ahol természetesen, mint ismeretlenek fel sem tűnnek. Ott eregetik mérgező bombáikat. Titokban, nem feltűnően. Kiszemelik szegényes külsejű áldozatukat, egyszerű iparost, földmivest, de jómódu parasztgazdákat is, gyanútlanul szembeállanak velök s olyan hírekkel s tanácsokkal látják el, hogy az illetőnek minden idegszála megremeg. Az ilyen áldozat feldult állapotban képtelen hallgatni, mindent elmond másnak s a rémhírterjesztés folyamata megindul. A látó, a halló jóérzésű embernek kötelessége felhívni a sajtó, hatóság és a kormány figyelmét az ilyen alkalmi akcióra és haladéktalanul kellő megtorlást kérni. Sokak nevében köszönöm az Erdélyi Élet fáradhatatlan küzdelmét a rémhírterjesztők ellen, akik a patkányvész-nél is veszedelmesebben garázdálkodnak.

B. I. tanár.

— **Autotulajdonosok** a motor és alváz tisztításnál használjanak eredeti amerikai PIXOLIN-t! Pillanatok alatt feloldja a fémrészekben a lerakódott piszkot, zsiradékot és megóvja azokat a rozsdásodástól. Megvédi a rozsdásodástól úgy a motor részeket, mint a rugókat. Ez a PIXOLIN minden ipari motorüzemnél, vagy más gépeknél fölülmulhatatlanul bevált. Harminc lejért kapható kilogramonként. Vezérképviselő: A. Kálmán Arad, Piața Catedralei 5.

Sztár lett Amerikában Lukács Pálból

Copyright by Erdélyi Élet and Paramount Public Corporation New-York

Tudvalevő, hogy az amerikai filmgyárak egészen más szisz-téma szerint működnek, mint az európaiak. Európában a film-gyárosok először témát keresnek a filmdarabhoz s utána megál-lapodást létesítenek színészekkel s a rendező vezénylete mellett megkezdik a felvételeket. Amerikában másképen van. Ennek pedig az a magyarázata, hogy az amerikai sztárok korlátlan ha-talommal rendelkeznek. Diktátoroskodnak a filmgyárakban és csak akkor alkalmazkodnak a gyárosok és rendezők akaratahoz, ha csillaguk lealkonyulófélben van. Addig, míg valaki nem sztár és nem ragasszák öltözőjének ajtajára a hatalmas csillagot, amely egyszersmind a világhírt és a vagyont is jelenti, nem sokat szá-mít a vállalatoknál. Küzdenie kell, mindent el kell tennie abban a reményben, hogy egyszer sikerül sztárrá felkapaszkodnia és akkor már nem neki parancsolnak, hanem ő parancsol.

Lukács Pál esztendőkön keresztül megfeszített erővel dol-gozott Amerikában. Bár tökéletesen megtanult angolul beszélni, mégis évek kellettek hozzá, hogy főszereplő lehessen a Hollywo-odban gyártott filmekben. A főszereplő még nem sztár. A fő-szereplő csak a korlátlan hatalommal rendelkező filmszillag part-nere. Ilyen főszereplő volt esztendőkön keresztül, míg végre a *Paramount* filmgyár kiemelte a kiváló magyar színészt és a vi-lághírességek közé sorozta be. Uj filmjét már fotográfálják is. Ebben az összes többi szereplők csak partnerek és mindenki Lukács Pál játékához alkalmazkodik.

Hollywood-i pletykák

Az első keresetére mindenki büszkén emlékszik vissza, de igazán büszkén csak az az amerikai, aki mondjuk: cipőmadzag kínálásával kereste meg első centjét. Az újságárusítás, cipőmad-zagkereskedelem — kicsinyben, ma már olyan elengedhetetlen kelléke a híressé vált amerikaiaknak, mint Európában a legalább is „jobbcsaládból” való származást bizonyítható nemesi oklevél.

A film világának hollywoodi csillagai és kisebb égitestjei természetszerűleg követik a bennszülött nagyságok példáját s szí-vesen jelölik meg első keresetük forrásaként az előbb említett foglalkozásokat, vagy ezekhez hasonlót. A legérdekesebb a dolog-ban az, hogy néha ennek ellenére is igazat mondanak ezek a hírek. Így például azt amerikai hiradás előtt is tudtuk, hogy Greta Garbo kalapgyárban volt modell s azért kapott fizetést, mert érdekes, szőke fején jól festettek még a kevésbé izlésesen sikerült modellek is. Hozzá hasonlóan kereste kenyerét Norma Schearer is, aki óránként ötven centért állt reklámfotografiákhoz modellett, mindig más ruhában, kalapban, keztyűben.

Ramon Novarro, mint nem egy film-, akár szinpadai kollé-

gája, — kereskedőségéd volt egy durangói gyarmatáru-üzletben. Huszonöt pesot kapott havonként.

Buster Keaton már csecsemőkorában kapott állást egy vándor varieté-társulatnál. Ez az állás fizetés nélküli volt, mert szülei voltak a varieté tulajdonosai. Pénzt csak későbbi éveiben keresett, — nyultenyészéssel. Ezeket a nyulakat a társulat éhesebb tagjai vették meg tőle.

Marie Dressler angyali minőségben kereste meg az első 20 centjét. Ekkor nyolcéves volt s mint angyal, egy műkedvelői előadáson működött.

Lawrence Tibbett moziénekes volt. Esténként öt dollárt keresett. John Gilbert önkéntes szolga és kifutó volt ugyancsak varietétulajdonos szüleinél s keresete azokból a borralalókból állott, amelyeket a társulat tagjaitól kapott.

William Haines tejkihordó fiú volt, Wallace Berry pedig 8 éves korában elefántapoló. Vízet hordott az elefántnak és ügyelt a ketrec tisztaságára. Joan Crawford árusítónő volt egy áruházban.

Amennyiben ezek az adatok megfelelnek a valóságnak, meg van a magyarázata annak, hogy egyik-másik szereplő miért nem tudja valóban művészien kifejezni azt, amit kellene. Lehet, hogy éppen az elefántra gondol . . .

FILMHIREK

Reginald Denny szerepkört cserélt. Otthagyta a komikus szerepeket és drámai filmekben játszik. Első drámai filmje Cecil B. de Mille Zeppelin-drámája, amelyben egy férjet játszik. Másik szerepe a Jenny Lind című filmben, egy megvakult muzsikusként.

Willy Forst Ramon Novarro nyomdokaiba lépett azzal, hogy megvált a filmgyártól, ahol eddig dolgozott és saját maga létesített egy filmvállalatot.

Greta Garbonak kilencven gallon vizet öntöttek a nyakába a „Susan Lenox tündöklése és bukása” című film első jelenetében. A jelenet egy uccán történik, szakadó esőben. Eddig ez volt a legnehezebb jelenete a világhírű filmsztárnak.

Az Erdélyben játszott és így a közönség előtt is jólismert „Románc” nemsokára filmbemutatásra kerül. A főszerepben Greta Garbo és Lewis Stone játszik.

A „Karamasoff-testvérek”-ben feltűnt fiatal orosz színésznő: Anna Steen a főszereplője a „Salto mortale” című filmdrámának. Az egészen finom hatásokkal és nagy művészekkel játszó színésznő szenzációs alakítást produkált e filmben.

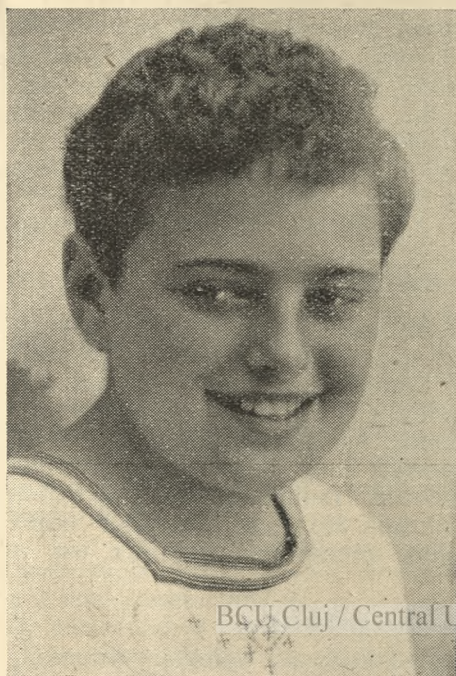
Lionel Barrymore a rendezéstől visszatért a színészetbe. Legközelebbi filmje egy bűnügyi dráma. A címe: „Guilty Bands”.

Albert Bassermann, a híres német színész, legújabb filmjében egy öreg matrózt játszik. Maszkjáról is elragadtatással beszélnek. A filmet a magyar Korda Sándor rendezi.

Norma Shearer, Hollywood lelegegánsabb asszonya, megkezdte új filmjének felvételeit. A film témája az elvált asszony zaklattott élete. A férfi főszerepben Conrad Nagel és Robert Montgomery játszik.

Ismét zenés vígjátékban kerül a közönség elé legközelebb

a „Vége a dalnak“ fő női szereplője: Liane Haid. A film párisi bohémek életéből vette tárgyát.

Jövönkben a remény:
JÁVOR BÉLA

Fejős Pál Párisba szerződött. Tudvalevő, hogy a magyar származású Fejős Pál több nagysikerű filmet készített Hollywoodban. Eegyelőre ismeretlen okok miatt Fejős Pál karrierje megakadt. Új szerződést nem kapott s bár megállapították, hogy a legtehetségesebb hollywoodi rendezők közé tartozik, még sem készített újabb filmeket. Tehetségét azért elismerték, hiszen az amerikai filmipar Fejős Pált küldte ki a los-angelesi egyetemre, hogy előadásokat tartson a hangosfilmről. Fejős úgy látszik megunt az érthetetlen mellőzést és a párisi Pathé filmgyárhoz szerződött. Amint értesülünk, legújabb filmjének felvételeit a jövő hónapban kezdi meg

Liane Haid mellett Walter Rilla, Trude Hesterberg, Lien Deyers, Oskar Karlweiss.

A filmszínésznő orra. Florence Gray színésznő pert indított egy francia vállalat ellen, amely kétévi időtartamra szerződtette Juniusban nem akart hallani a szerződésről, mert a színésznő időközben megoperáltatta az orrát. A vállalat szerint ez az operáció úgy megváltoztatta Florence orrát, hogy az arc nem volt többé alkalmas azokra a szerepekre, amelyekre a színésznőt szerződtették. A művésznő erre összegyűjtött több fotográfiát, amelyek őt az operáció előtt ábrázolják. A fotográfiákkal bizonyította Florence, hogy az operáció használt szépségének. A vádlat azzal érvelt, hogy a színésznő mindenképpen köteles lett volna engedélyt kérni a műtétre. A bíróság nem fogadta el az érvelést és 150.000 frank kártérítésre ítélte a filmgyárat.

„Rosy Bársony“ hangosfilm. Bársony Rózsit, berlini hírszerint, három német hangosfilm főszerepére szerződtették.

Egy betétes:

— Hallatlan, ebben az országban még ideges sem lehet az ember a pénzéért!...

AZ ARADVÁROSI MOZIK

ELŐZETES JELENTÉSE

Az aradvárosi mozgóképszínházak igazgatósága egymásután hozza le a legkiválóbb hangosfilmeket a Central mozgóba. Ennek az ügyes vezetésnek köszönhető, hogy egész nyáron át nagy látogatottságnak örvendett a Central és egyáltalában nem volt holt szezonja. Most ismét három olyan filmsláger kötött le a mozgószínházak igazgatósága, amelyek alkalmasak arra, hogy még kedveltebbé tegyék Arad közönsége előtt a mozikat. Erről a három filmről a külföldi szaklapok tudósításai alapján a következő érdekes részleteket közölhetjük.

A kis kávéház

Igazi párisi film, Tristan Bernard a színpadról ismert kiváló bohózata után. Egy pincérről van benne szó, akit millió örökségre való kilátás könnyelművé tesz. Nappal el látja ugyan hivatását, de éjjelenként egy csinos hölgygel mulat. Közben lejár egy szerződése, amely majdnem a tönk szélére juttatja, csak úgy menekül meg, hogy főnökének lányát feleségül veszi. A hangulatos, mulatságokkal telt történethez csak hozzá kell képzelnünk Maurice Chevalier báját és slágerdalait, hogy ne tudjunk ellenállni a vágynak, ezt a filmet megnézzük.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A korvettkapitány

Mulatságos történet abból a kedves, bohókás világból, amely a matrózélethez fűződik, ahol mindenki vidám, fiatal és egy kis életkedvért nem kell a szomszédba menni. Pláne, ha olyan kapitányuk van, mint Harry Liedtke, akinek ez az első énekes hangosfilmje. Kapitány és urnő, szolga és szobalány változatos bohózáti jeleneteken keresztül, ruhát és partnert cserélve jutnak el a happy endhez. Harry Liedtke és partnerei ebben a filmben egyszerre megtalálják az utat a közönség szívéhez, amely mindig boldog, ha meg tudják nevetetni.

Házasság vására

Nagyon megkapó film, amelynek nagy előnye, hogy míg zeneileg nagyszerűen van aláfestve, addig csak a legszükségesebb párbeszéd van benne. Ennek örülhet a közönség nagyrésze, azok, akik nem szeretik a vászon sokat beszélni. Egy fiatal báróról van benne szó, aki apját akarja a bukástól megmenteni s ezért egy házasságközvetítőnővel lép érintkezésbe, aki névleges házasságot kötött vele. Ezt megtudja menyasszonya, aki öngyilkossági kísérletet követ el. Nagy operáció, izgalmas percek után következik be a megbocsájtás, a boldog befejezés. A drámai jeleneteken kívül humoros jelenetek teszik változatossá ezt a filmet, amelynek női főszerepét Evelin Holt játssa.

Hölgyeim és uraim,

— heti hireinket közöljük

Az Erdélyi Élet legutóbbi számában jeleztük, hogy az utazó közönség régi óhaját teljesítette a Cfr. vezérigazgatósága, amikor a vasuti bérletjegyek kiadását a Vagons Lits Cook met-jegyirodákra ruházta. Ez a rendelkezés különösen azoknak jött jól, akik havi bérleteket váltanak s akiknek ezentul nem kell a költséges bukaresti kijárást igénybe venniök. Arad—Temesvár között például egy havi bérletjegy másodosztályra 1420 leibe, harmadosztályra 900 leibe kerül.

— *Más.* A Temesvári Sörgyárnak még sem sikerült agyonhallgattatni feketeszesz panamáját, bár minden áldozatot meghozott s minden protekciót megmozgatott. Ebből a feketéből senki fehérre nem mossa.

— *Más.* Az aradi Diana-fürdő ellen több panasz futott be a város főorvosi hivatalához, melyek különféle higienikus kifogást tartalmaznak és sürgős vizsgálatot kérnek. Mi már régebben hangoztattuk, hogy kíméletlen intézkedéseket kell életbeléptetni úgy a zugszállodák, mint a zugfürdők, találkahelyek és egyéb lebuajok ellen.

— *Más.* Repülőnap . . . hajónap . . . drednaughtnap . . . a jó isten tudja, milyen napok virradnak még ránk! Vajjon tényleg a miniszterek találják ki ezeket az ünnepnapokat? Avagy talán készülünk a leszerelési konferenciára? BOL Cluj / Central University Library Cluj

— *Más.* Valami baj történt a gurahonci cementtel, — lehet azonban, hogy a cementnek nincs semmi baja, — csupán valamelyik igazgatóval történt baj.

— *Más.* Az aradi Magyar Párt vezetősége hivatalosan kijelentette a polgármester előtt, hogy ebben a városban elegendő két hónapig a magyar művészet. Tisztelet néhány közbecsült ki vételnek, — ez a nyilatkozat élethű portréja annak a Magyar Pártnak, amely hangszórója kellene legyen a leghalkabb magyar megmozdulásnak is.

— *Más.* Ma, amikor a tömeg haláltáncot lejt a mindennapi kenyérért, — amikor nyugaton felvilágosító, oktató népies előadásokat tartanak a kuruzslók ellen, — amikor nálunk garasonkon csuszik el a kultúra istápolása, — akkor a hatóságok állandó vendégül látnak telepátikus fenoméneket, tenyér- és hónaljjószokat, álomlátókat, grafológus-csodákat és az okkult tudományok egyéb ritka természeti tüneményeit. Okkulhatna a rendőrség, ha megérdeklődné a multját egy-egy ilyen mesternek, — élünk a gyanuperrel, hogy minden tehetségük a hiszékenyek ostobaságában rejlik. Ettől függetlenül, árdrágításért is kérjük őket megbüntetni, — mert a kekesi cigánysoron lényegesen olcsóbban mérik ezt a „tudományt“.

— *Más.* A temesvári Lloyd kávéházban a napokban elordította magát egy vendég: Pincér, hozzon egy pohár tejet, de ne legyen benne deficit! . . .

Más. A Janovits-féle trösztösítési terv eszmei elképzelésnek nagyon jó, — de gyakorlatilag kivihetetlen, — a folytonos utazgatáson elvéreznének a színészek. Nem az igazgatók — kérem szépen — a színészek, akiket most agyonboldogítani igyekszik a Magyar Párt.

— *Más.* Az Erdélyi Élet egyik hűséges olvasója levelet intézett a szerkesztőséghez, melyben kijelenti, hogy amennyiben nálunk is megvalósítanák a nemzeti letétet, felajánlja erre a célra karikagyűrűjét. — Ahogy mi a sorokból kiolvassuk, nyájas olvasónk képes volna a feleségét is feláldozni erre a célra!

— *Más.* Ezen a héten újabb válópert nem találtak ki Aradon.

— *Más.* Bámulatos szorgalommal dolgoznak mostanában az aradi városházán. Radu Cornél dr. interimár elnök akire tényleg ráillik, hogy „egy csapásra“ szerette meg őt a város közönsége — állítólag megfenyegette a tisztviselőket, hogy rögtön visszaadja a helyét Luțai Cornél dr. volt polgármesternek, ha nem lesz rend a torony alatt. Ez használt.

— *Más.* Falus (Fiedler) Magda az elmúlt szezonban Nagyváradról jött az aradi színtársulathoz. Az idén a szegedi színházhoz szerződött, ahol bizonyára hamar felkarolják a tehetséges fiatal színésznőt. Mindenesetre több az érvényesülési lehetősége ott, mint a kétes értékű erdélyi színtársulatoknál.

Hölgyeim és uraim . . . heti hireink közlését befejeztük.

Speaker.

Az **ARADI CUKORGYÁR** üzemét aug. hó 25-én megkezdte, mely naptól kezdve

friss répaszelet kapható!

A szelet ára kis tételben **10 Lei** méterm.-ként, vagon-tételben **7 Lei** méterm.-ként. Ezen olcsó árakat csakis üzemünk tartama alatt tartjuk
az Igazgatóság.

Megjelent **CZELNAINAK** orvosi utmutatás alapján készült

dietás szakácskönyve
minden betegség szakszerű dietájával.

Azonkívül az egészségesekeknek, valamint a vegetáriánusoknak legjobb ételeit is tartalmazza. — 140 Leiért kapható Aradon a **PURITAS** turóüzemben, Strada Románului (volt Zrinyi-ucca) 6. sz. alatt. ○○○○○○○○○○

Hölgyeim! A Strada Románului (v. Zrinyi-u.) 2. szám alatt **„Iréne“** cím alatt női kalapszalont nyitottunk. Figyelemmel kísérjük a külföldi divatujdonságokat s azokat olcsó árban ajánlhatjuk rendelőinknek. Gyászkalapokat és alakításokat azonnali elkészítésre vállalunk. Egyetlen látogatással állandó vevőnk marad!

MINT HÁBORU ELŐTT „Pilsner Urquell“

versenyárs nélküli sör, poharanként direkt a hordóból frissen csapolva a
„DACIA“ ÉPÍTÉRESEM ÉS KÁVÉHÁZBAN KAPHATÓ

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATARUHÁZA

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-ucca) No. 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye!

**Villanyszerelés,
kerékpár stb. javítása
E. N Á V R Á D Y**

villanyszerelő és műszerész
Arad, str. Bratianu 3. (Weitzer-u.)

**Prima bükk és
gyertyán tüzifa**

vagontételben legolcsóbban
Feiner Farkas fater-
mélónél prompt szállítás-
ra kapható. Telefon 7—14.

Vidéki urinőknek legkényelmesebb,
ha ruhájukat

KREBS festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villa-
moshoz és a vidéki autómossal szemben van

Arad, volt Boros Béni-tér 51 Fiók: volt Deák Ferenc-ucca 1.

Szőnyeg, függöny, stor, sezlonát-
vető, butorszövet,
brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és
tussor, paplan, kelengyevászon, **legolcsóbban**
selyem, szövet és bélésáru

„Mercanti“

szőnyeg- és divataruházban **ARAD,** a Dácia kávéházzal szemben.

Fényképezőgép ?

friss filmek ? lemezek ?
papirok, vegyszerek ?

BLOCH H. fotonház

Arad. — Telefon 126. szám.

ÓRIÁSI KEDVEZMÉNY VEVŐIMNEK!

Nálam vett filmeket és lemezeket in-
gyen előhívom és másolom. Vidéki
rendelések azonnal elintézve. Cso-
magolás ingyen.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

Ha olcsón és praktikusán akar vásárolni, úgy keresse fel

S a l g ó n é

bizományi üzletét

ARAD, Str. Horia (Széchenyi-u.)
Neuman-palota, hol: közszükségleti, háztartási, alkalmi, ajándéktárgyak, antiquitások dus választékban állandóan kaphatók.

Tekintse meg a kirakatot!

Bélyegzőket olcsón, jól és azonnal készít Stampa

bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben

Fürdőcikkek nagy választékban beszerezhetők

CENTRAL

harisnya-áruházban, Bul. Regina Maria 18. sz.

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KNAPP

gőz- és villanyerőre berendezett vállalata

volt Weitzer-ucca 11.

volt Magyar-ucca 10.

Muzsaynál

színházzal szemben

Öltöny, őszi felöltő

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény! Mielőbb bárhol vásárol, keressen fel. Mercur iparos bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Mindennemü

fűszer- és csemegeáruk legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében

Lovrov & Co., Arad.

MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN

HA NINC.S.-AKKOR VEGYEN!

Kiadja az „Erdélyi Élet“ Lapkiadó Vállalat